

Monnickendam, 26 mei 2026

Raadsnummer: 176-542
Zaaknummer: 141109

Portefeuillehouder: Marian van der Weele
Contact via: Cluster Ruimte-Regio

Wettelijke grondslag voor raadsbevoegdheid: Artikel 35 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen

Aan de Raad

Onderwerp: Jaarverslag 2025, Jaarrekening 2025 en Ontwerpbegroting 2027 Omgevingsdienst IJmond

Voorstel

De raad wordt voorgesteld om:

1. Kennis te nemen van het concept Jaarverslag 2025 en de concept Jaarrekening 2025 van de Omgevingsdienst IJmond
2. In te stemmen met de Ontwerpbegroting 2027 van de Omgevingsdienst IJmond
3. Door middel van bijgevoegde brief aan het Dagelijks Bestuur van Omgevingsdienst IJmond zijn zienswijze kenbaar te maken over de Ontwerpbegroting 2027 van Omgevingsdienst IJmond

Inleiding

De gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond (ODIJmond) draagt zorg voor een veilige en gezonde leefomgeving en kent gemeenten en de provincie Noord-Holland als deelnemers. Als regionale uitvoeringsdienst voert de ODIJmond een verplicht door gemeenten en provincie in te brengen basistakenpakket milieu uit, dat betrekking heeft op vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Ook geeft ODIJmond in een groot aantal gemeenten uitvoering aan overige (milieu)taken, middels zogeheten dienstverleningsovereenkomsten (DVO's).

De afgelopen jaren heeft ODIJmond gewerkt aan een toekomstbestendige organisatie. Via een herijking van de Gemeenschappelijke Regeling en de financieringsstructuur heeft de organisatie stappen gezet om de uitvoering van de wettelijke taken op het noodzakelijke uitvoeringsniveau te krijgen. Hiermee is de organisatie in staat om de opdracht met oog voor toekomstige ontwikkelingen en behoud van het niveau van haar dienstverlening, te blijven uitvoeren. Voor ODIJmond en haar deelnemers is deze begroting een belangrijke mijlpaal binnen het programma Toekomstbestendig ODIJmond.

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond heeft, conform artikel 35 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, het concept Jaarverslag 2025, de concept Jaarrekening 2025 en de Ontwerpbegroting 2027 aan de gemeenteraden verstuurd. Hierbij wordt de deelnemende raden de mogelijkheid geboden kennis te nemen van het Jaarverslag 2025 en de concept Jaarrekening 2025 en een zienswijze in te dienen op de Ontwerpbegroting 2027. Het Algemeen Bestuur van ODIJmond betreft de ingediende zienswijzen van alle deelnemende gemeenten bij zijn besluitvorming.

Argumenten

1.1. De raad wordt in staat gesteld kennis te nemen van het Jaarverslag 2025 en de Jaarrekening 2025

Het toezenden van de Jaarstukken maakt deel uit van de rapportagestructuur van ODIJmond en stelt deelnemers in gelegenheid op de hoogte te blijven van belangrijke ontwikkelingen binnen de Omgevingsdienst, wat ODIJmond in opdracht van de deelnemers heeft uitgevoerd en in hoeverre doelstellingen zijn gerealiseerd. Het Jaarverslag dient daarnaast toegezonden te worden aan de provincie, die controle uitvoert op de gemeentelijke VTH-taken. Voor een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen wordt verwezen naar het Jaarverslag 2025.

1.2. Als de jaarstukken en de begroting niet tijdig worden vastgesteld, kan uitkering opgeschort worden

Volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 186 van de Gemeentewet, is voorgeschreven dat de jaarstukken uiterlijk 15 juli moeten zijn aangeleverd bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Voor de begroting geldt een fatale termijn van 15 september. Het niet voldoen aan deze wettelijke bepaling kan in het uiterste geval leiden tot opschorting van betalingen uit het gemeentefonds aan deelnemende gemeenten.

1.3. De raad wordt in gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen

Met het toezenden van de Ontwerpbegroting 2027 wordt de raad in staat gesteld om vóór 26 juni 2026 een zienswijze in te dienen. Het Algemeen Bestuur van ODIJmond betreft de ingediende zienswijzen van alle deelnemende gemeenten bij zijn besluitvorming over de begroting. Voorgesteld wordt om als zienswijze mee te geven dat de raad kan instemmen met de Ontwerpbegroting 2027 en dat, hoewel er begrip en waardering is voor het structureel financieel op orde maken van de basis, Waterland de komende jaren graag de discussie blijft voeren over de bezuinigingswens met inachtneming van de criteria om te komen tot een toekomstbestendige Omgevingsdienst en het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau voor de uitvoering van de taken.

1.4. De Ontwerpbegroting 2027 biedt financiële stabiliteit en een realistische basis voor uitvoering met behoud van minimaal noodzakelijk uitvoeringsniveau

De Ontwerpbegroting 2027 is de uitwerking van de herijkte financieringsstructuur. Daarbij is het benodigde financiële volume per deelnemer bepaald om de opdracht, met oog voor toekomstige ontwikkelingen en met behoud van de kwaliteit van dienstverlening te kunnen blijven uitvoeren. De begroting herstelt de balans tussen opdracht en de beschikbare middelen en herstelt de scheefgroei die daarin is ontstaan tussen de deelnemers. Ook herstelt de begroting de balans tussen de incidentele en structurele middelen. Wanneer de – structurele – begroting op de lange termijn in evenwicht is, geldt het laagste niveau van financieel toezicht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Door de inzet van extra structurele middelen stijgt het omzetvolume van de dienst met ongeveer 20% (€ 2,6 miljoen). Hiervan is € 1,7 miljoen bestemd voor de dekking van bestaande vaste kosten, waarmee het meerjarige begrotingstekort wordt ondervangen. De resterende 0,9 miljoen is gericht op het versterken van de uitvoeringsorganisatie. Dit vertaalt zich onder andere in een beperkte groei van de formatie (7,27 fte) en investeringen in opleiding, innovatie en bedrijfsvoering.

Kanttekeningen

2.1 Kosten-efficiency

Op 23 juli 2024 hebben de gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland gezamenlijk een brief (raadsnummer 417-2) gestuurd aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen. Hierin is gewezen op de verwachte financiële druk vanaf 2026 en is verzocht om een toekomstscenario uit te werken met een 5% lagere gemeentelijke bijdrage. In de wensen- en bedenkingenbrief bij de Kadernota 2027 heeft de gemeenteraad van Waterland het verzoek om bezuinigingen onderschreven en aangedrongen op realisatie. ODIJmond gaat in de Ontwerpbegroting 2027 nader in op het verzoek om kosten-efficiency te realiseren. Op basis van een eerste analyse was het beeld dat een versterking van 17 tot 21 fte nodig was om de kwaliteit en continuïteit in de uitvoering te waarborgen. Door gezamenlijke, bestuurlijke keuzes is dit teruggebracht tot 7,27 fte. Daarmee is

nadrukkelijk gezocht naar een balans tussen noodzakelijke investeringen en beheersing van kosten. Dit leidt niet tot een daling van de huidige begroting, maar beperkt wel de groei van het omzetvolume. Het bestuur van ODIJmond acht deze groei noodzakelijk voor een toekomstbestendige uitvoering van de taken. Daarom wordt voorgesteld om in te stemmen met de Ontwerpbegroting 2027.

2.2 Gevolgen afwijken van voorgestelde richting

Indien niet wordt ingezet op de geschetste richting in de Ontwerpbegroting 2027 zal dit leiden tot groeiende achterstanden en het niet voldoen aan de landelijke eisen die worden gesteld aan een Omgevingsdienst. Alternatieven, zoals het afschalen van de dienstverlening of het terugbrengen van niet-wettelijke taken, bieden hiervoor geen duurzame oplossing. Deze maatregelen hebben een negatief effect op de kwaliteit van de leefomgeving en leiden bovendien tot verlies van efficiency en expertise.

Financiële toelichting

Jaarrekening 2025

De belangrijkste onderwerpen uit de jaarrekening 2025 zijn:

- Het resultaat over 2025 is € 7.305,- negatief. Conform de wettelijke bepalingen in de BBV mag ODIJmond niet meer aan de reserves toevoegen dan maximaal het resultaat van het boekjaar. Omdat ODIJmond over 2025 een negatief resultaat kent, maar gedurende 2025 al een bedrag ad. € 1.004.067 heeft toegevoegd aan de nieuwgevormde bestemmingsreserve vrijval projectgelden, zal op de toevoeging een onttrekking moeten worden gedaan van minimaal € 7.305. Het voorstel is om het negatieve resultaat voor 2025 aan te vullen met een onttrekking uit de algemene reserve naar NUL.
- In 2025 heeft er een correctie plaatsgevonden op de verantwoorde rentebaten uit schatkistbankieren over boekjaren 2023 en 2024 op projecten. Deze rentebaten, oftewel de ontvangen rente op schatkistbankieren, zijn ten onrechte als rentebaten geboekt. Deze baten zijn in 2025 weer toegevoegd aan het reguliere exploitatieresultaat. De rentebaten waren niet begroot.
- De jaarrekening 2025 van ODIJmond laat een overgangsjaar zien waarin belangrijke stappen zijn gezet richting een toekomstbestendige organisatie. Er is ingezet op het verbeteren van de organisatie en de sturing. Ook is er een start gemaakt met het herzien van de financieringsstructuur en is er ingezet op het wegwerken van achterstanden. Echter laat de jaarrekening ook een structurele disbalans zien tussen taken en middelen, een afhankelijkheid van incidentele middelen, en een verouderde risicoanalyse (het weerstandsvermogen is nog niet geactualiseerd).

Ontwerpbegroting 2027

De door de ODIJmond gevraagde bijdrage van de gemeente Waterland voor 2027 komt uit op € 572.134,-. De gemeente Waterland betaalt in 2026 € 505.554,- aan bijdragen voor de ODIJmond, waarvan € 30.269,- aan incidentele bijdragen. De bijdrage voor de ODIJmond valt in 2027 dus 13,17% hoger uit dan de totale bijdrage in 2026 (inclusief incidentele bijdragen). De stijging in de kosten wordt verklaard door het herijkte uurtarief en de herijkte urenbegroting.

Uurtarief

Het basistarief van ODIJmond voor de uitvoering van haar diensten bedraagt voor 2027 € 116,95 per uur. Hiermee is het nieuwe uurtarief van de ODIJmond nog steeds een van de laagste in de regio. Dit tarief is berekend op basis van de declarabele uren voor de uitvoering van taken per projectgroep, inclusief de overheadkosten. Hierbij is rekening gehouden met een opleidingsbudget van 3% en een innovatiebudget van 1%. In 2026 bedraagt het uurtarief van de ODIJmond € 109,55.

Taken

In onderstaande tabel zijn de bijdragen van de gemeente Waterland aan ODIJmond gespecificeerd naar takenpakket en jaar. In de Ontwerpbegroting 2027 zijn de taken uitgesplitst op basis van de vernieuwde gemeenschappelijke regeling. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen (wettelijk) verplichte en facultatieve taken en projecten met een looptijd korter dan twee jaar.

Uiteenzetting kosten oud	2026	Uiteenzetting kosten nieuw	2027
Basistakenpakket	€ 199.000	Advies (verplicht)	€ 108.007
DVO milieuspecialistische regelgeving – milieu evenementen – ruimtelijke plannen en bouwplannen	€ 110.314	Juridische ondersteuning (verplicht)	€ 26.314
Energiebesparingsakkoord	€ 6.736	Toezicht milieu (verplicht)	€ 224.654
DVO Toezicht (volledig milieutakenpakket)	€ 152.490	Vergunningverlening en meldingen	Verplicht € 100.062 Facultatief € 12.514
DVO Bouw- en woningtoezichtstaken	-	Overige taken	Verplicht € 88.765 Facultatief € 10.409
Bijdrage Indirecte Lozingen	€ 6.745	Bijdrage Indirecte Lozingen (project)	€ 1.409
Incidentele bijdrage	€ 30.269	Incidentele bijdrage	-
Totaal	€ 505.554	Totaal	€ 572.134

Tabel 1. Totale bijdrage gemeente Waterland

De bedragen voor 2027 uit Tabel 1 zijn gebaseerd op een herijkte urenbegroting. Dit zorgt ervoor dat elke deelnemer alleen betaalt voor de uren die de ODIJmond daadwerkelijk besteedt aan taken voor de desbetreffende deelnemer. De herijkte urenbegroting is gemaakt op basis van kengetallen, bestuurlijke ambities en een inschatting van het effect van de Omgevingswet. De urenbegroting voor de gemeente Waterland is zorgvuldig uitgewerkt en ambtelijk goedgekeurd in de zomer van 2025.

Uit de herijkte urenbegroting kwam naar voren dat Waterland in het verleden meelifte op de collectieve adviestaken met andere gemeenten, die na de herijking toegerekend worden aan alle individuele gemeenten. Hierdoor zijn er voor 2027 541 meer uren begroot dan voor 2026 (4880 uren in 2027; 4339 uren in 2026). Deze stijging in uren, gecombineerd met het herijkte uurtarief, verklaren de verhoogde bijdrage van de gemeente Waterland voor de ODIJmond. De bijdrage voor 2027 zal bijgeraamd worden in de gemeentelijke begroting 2027.

Communicatie

1. ODIJmond wordt geïnformeerd over de kennisname van het Jaarverslag en de Jaarrekening 2025.
2. De raad wordt in staat gesteld een zienswijze in te dienen op de Ontwerpbegroting 2027. Deze dient uiterlijk op 26 juni 2026 toegezonden te zijn aan ODIJmond. Omdat de besluitvormende vergadering plaatsvindt ná het verstrijken van deze termijn, wordt voorgesteld het besluit over de zienswijze te agenderen in een korte besluitvormende vergadering, aansluitend aan de oordeelsvormende vergadering van 25 juni.
3. Na vaststelling door het Algemeen Bestuur van de ODIJmond, worden de jaarstukken openbaar gepubliceerd op de website van de Omgevingsdienst IJmond.

Burgemeester en wethouders,

drs. E.G.H. Dijk MPM
gemeentesecretaris/algemeen directeur

drs. M.C. van der Weele
burgemeester

Bijlagen bij dit document:

1. Concept raadsbesluit
2. Concept zienswijzebrief
3. Aanbiedingsbrief Ontwerpbegroting 2027, incl wensen en bedenkingen Kadernota 2027
4. Bijlage 1 Ontwerpbegroting 2027 Omgevingsdienst IJmond
5. Bijlage 2 Gewaarmerkte jaarrekening 2025 Omgevingsdienst IJmond
6. Bijlage 3 Accountantsverslag Jaarrekening 2025 Omgevingsdienst IJmond
7. Bijlage 4 Controleverklaring Jaarrekening 2025 Omgevingsdienst IJmond
8. Bijlage 5 Publieksjaarverslag '2025 in woord en beeld' Omgevingsdienst IJmond
9. Bijlage 6: Bestuursrapportage jan-dec 2025 Omgevingsdienst IJmond
10. Bijlage 7: Rapportage uitvoeringskader 2025 Omgevingsdienst IJmond